

Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Maros-Torda, Torda-aranyos és Udvarhely-
vármegyék partoktól független, székely érdekű újság

Előfizetési ára: egész évre 10 K, félévre 5 K
negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdeté-
sek díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyud-
varhelyi, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta-
takarékpénztári csekk- és kifizetéscím: 10489. sz.

Halálfejes székely ezred.

82-ös hires ezred,
Büszkén tartsd a halálfejet!
Vilmos császár adománya,
Vitézséged, véred ára,
Mit áldoztál a hazára —
Világ első katonája!

82-ös vitéz ezred,
Világgá ment hied, neved!
Büszke reád hős nemzed.
Ki benned van, az örülhet,
Dicsőn írja történelmed,
Bámuljuk a tetteidet...

82-ös székely ezred,
Örökre élni fog neved!
Itthon diadalkapu vár,
Tetteidért hős' babér jár...
Megmutattad erős karral,
Csodát mivelsz a magyarral.

82-ös derék ezred,
Halálfejes halál-brigád!
Fiaikért apák, anyák,
Szüntelen azt imádkozzák:
Jó Istenünk segítsd őket,
Győzzék le mind ellenünket!...

82-ös székely ezred,
Attila hős utódai!
Világszerte dicső nemzet,
Hadak útján éjjelente,
Petőfinek nagy szelleme —
Vigyáz rátok, — csak előre!
Betegh Pál.

Táborból.

A derék 82-ösök...

Feldpostamt 75, június 25.

— Hová mentek ti vitézek, ti de-
rék hősök? — csegett egy, az ütkö-
zetből pihenőhelyünkre történt mene-
telésünk alkalmával a fülembé...

Nem ütköztem meg ezen a meg-
szólításon, mert hiszen a legutóbbi
időben ilyen és ehhez hasonló meg-
szólításokat elég alkalmam volt már
hallgatni. De az emberikíváncsiság-
nak némi foka bennem is él és ép-
ezért megtudandó, hogy a megszól-
ítás kitől ered, a hang irányába
fordultam.

Nem lepődtem meg, mert annak,
akitől eredt, ép elég oka volt arra,
hogy bennünket 82-ösöket, így fogad-
jon.

Egy huszárszázados volt, akinek
arcáról meglátszott, hogy belül va-
lami bánja, kinozza. Valószínűleg
nem tudta, mit mutasson. Örüljön-e,
hogy lát bennünket, vagy szomor-
kodjék az előző nap eseményéért...

Történt pedig május második fe-
lében, hogy ezredünket zászlóalj-
ként ismét különféle tartalékként
felosztották úgy, hogy az ezredünk
parancsnoka a felosztás után, csak
egy, vagyis a III. zászlóalj felett
rendelkezett. Ezzel a zászlóaljjal az-
tán aképpen helyezkedtünk el egy
erdőben, hogy minden irányba azón-
nal segítségül siethetünk.

A közelben egy dandárparancs-
nokság volt (a számára nem emlék-
szem, hisz az nem is fontos) föld-
alatti pavillonban, mert az emberi
kezek alkotta fedezékek most már
tényleg így nevezhetők, hiszen az
emberi találatekonyság mindig újat és
újat produkál.

Tekintve, hogy ezredesünk a dan-
dárparancsnok személyes ismerőse
volt, annak hívására Ő is beköltö-
zött a föld alá és mi, akik az ezred-
törzshöz tartozunk, ott a jó puha
fübe helyezkedtünk el, hogy fáradt-
ságunkat egy kissé kipihenjük. Hi-
szén nyugalom nélkül teljes 24 órát
meneteltünk már.

Itt esett meg velem, hogy a jó
puha pázsitos füben heverve, elnyo-
mott az álom... Gyönyörű álom
volt... Láttam gyermekéveimet...
Azután a messzeségből egy kedves
leány-arc mosolygott felém... Mi-
ért álom az, miért nem valóság!?

Valóság? Ez volt akkor az én
nyomorúságom, mert valaki azzal
költött fel, hogy azonnal tovább me-
gyünk. Ennek pedig oka egy futár
volt, aki parancsot hozott...

Az ellenség áttörte a gyalogosi-
tott huszárok vonalát. A megmaradt
III. zászlóalj azonnal elindult, hogy
a huszároktól elhagyott állást visz-
safoglalja.

Amint előre haladtunk, már akkor
is az ellenség nehéz gránátokkal
fogadott, ami azonban derék szé-
kelyeinket nem akadályozta abban,
hogy a vasútvonalig előre ne vonul-
janak, ahol rövid pihenőt tartottunk.

E rövid pihenés után megkezdtük
munkánkat. Fontos munkát, mert
kijavítottuk a hibát, helyreállítottuk
a csorbát, amelyet az előző napon
a huszárok vonalán ejtettek, akiket az
ellenség a szónak szoros értelmé-
ben széjjelszórt.

Igy elvégezve feladatunkat, más-
nap átadtuk helyünket egy osztrák
Landwehr ezrednek, mi pedig ismét
kis pihenőhöz jutottunk, hogy az
esetleges veszély pillanatában, bár-
hol — friss erővel jelenhessünk
meg...

Stein S. Zsigmond,
egyévi önkéntes.

Fehéregyháza.

1915. július 31-ikére, Petőfi halálának
évfordulójára.

Jobbra tőlem

kőválygó sas felett
Petőfi s vitézei sirja tündöklöl.
Balra pedig ellenségük sirján
A sebzett arszlán
némán halálba dől.

A sas kibontott szárnyal
büszkén néz szerte-szét,
A sebzett sivatag-király
nem bírja már szemét.
S míg a sas mint őrszem
a hegyek felé figyelve néz,
Az arszlán szemét homály fedi
s a fényes nap sötét éjszakába vész

Azóta évtizedek multak,
de a sas még mindig tündöklöl,
Ellenség meg az arszlán —
sebezve ismét halálba dől...

Jegyzet. A fehéregyházai csatatéren
esett el Petőfi. Ott látták nemzetünk hős
lyrikusát utóljára a hídvédelemnél. Közös
sirban pihen a hős vitézeivel. Sirjukon ki-
bontott szárnyu sas lebeg, amely a költő
által oly szépen megénekelt Szabadságot
jelképezi. Balra e sirtól pedig egy orosz
generális sirja van, amely hőst, mint seb-
zett oroszánt jelképezi, ahogy testébe nyíl
furódott.

Kérnay Saturnó.

Névjegyek, meg-
hívók és
mindenféle nyomtatványok készül-
nek a lap kiadóhivatalában.

A hős 82-ösök

A cs. és kir. Hadügyminisztérium
1915. január 11-én kiadott 99 es-
számu veszteség lajstromába foglalt
82-ös ezredbeli tisztek és legénység
névsora. (XXVII. közlemény.)

Simon Sándor pótt. 4. sz. Udv. m.
Nagysolymos 1887. hadifogoly (Mok-
schan, Oroszország) — Sinka István
pótt. 2. menetz. Csvm. Gyimesbükk
1887. ms. — Soós Péter tizedes 3.
sz. Udv. m. Homoród 1886. ms. —
Sós Dénes pótt. 2. menetz. Udv. m.
Vargyas 1887. ms.

Szabó Domokos tizedes 3. sz.
Csikszentdomokos 1889. ms. — Sza-
bó Ferenc I. 15. sz. Udv. m. Sándor-
telke 1886. ms. — Szabó Ignác pótt.
2. menetz. Csikseső 1888. ms. —
Szabó József pótt. 2. menetz. Csvm.
Gyergyóremete 1888. ms. — Szabó
Lázár ővezető 9. sz. Csikmádéfalva
1891., meghalt 1914. szept. 11. —
Szabó István c. ővezető 3. sz. Csik-
szereda 1894. ms. — Szakács Vazul
11. sz. Csikborzsova 1892. ms. —
Szakács Miklós pótt. 1. sz. Udv. m.
Nagyalambfalva 1889. ms. — Sza-
káll Sándor pótt. 15. sz. Udv. m. Kűs-
mód 1891., meghalt. — Szász Al-
bert c. ővezető 8. sz. Csvm. Gyer-
gyószentmiklós 1889. ms. — Szász
Károly 11. sz. Udv. m. Bibarczfalva
1888. ms. — Szász Mihály 8. sz.
Udv. m. Felsőőfalva 1891., meghalt
1914. szept. 8. — Székely Gyula
15. sz. Csikszentmiklós 1882. ms. —
Székely István 3. sz. Csvm. Gyer-
gyócsomafalva 1887. ms. — Szilágyi
András tizedes, c. szakaszvezető 3.
menetz. Udv. m. Zetelaka 1885., meg-
halt 1914. aug. 30. — Szilágyi Já-
nos 5. sz. Szolnokdv. m. Bálványos-
várja 1891. ms. — Szöcs Dnes
pótt. 2. sz. Udv. m. Vargyas 1889.
ms. — Szöcs Ferenc pótt. 3. me-
netz. Udv. m. Korond 1888., meghalt
1914. aug. 30. — Szöcs János 13.
sz. Csikszentgyörgy 1887. ms. —
Szöcs János tizedes 7. sz. Csikdán-
falva 1888. ms. — Szöcs Mihály
(Jánosé) 3. gépfegyveroszt. Csvm.
Gyergyósalamás 1882. hadifogoly
(Mokschan, Oroszország).

Tamás Árpád 5. sz. Udv. m. Én-
laka 1892. ms. — Tamás Ferenc I.
sz. Udv. m. Városlalva 1886., meg-
halt 1914. nov. 11. — Tamás László

11. sz. Csikvaesárcsi 1889. ms. — Tamás Péter 14. sz. Udvm. Oroszhegy 1884. meghalt 1914. szept. 8. — Tankó Áron 6. sz. Udvm. Szentegyházsfalu 1889. ms. — Tankó Péter pött. 2. menetz. Csvm. Gyimesközéplak 1887., meghalt 1914. szept. 9. Tankó Simon 10. sz. Csvm. Gyergyóbékás 1885. ms. — Timár János 14. sz. Csvm. Tekerőpatak 1890. ms. — Tódor István pött. 1. menetz. Csikszentsimon 1888. ms. — Tokos Márton 2. sz. Udvm. Lővéte 1891. ms. — Tolmájer Mihály 5. sz. Csvm. Borszék 1887. ms. — Toós János pött. 2. menetz. Udvm. Bözödújfalú 1888. megs. — Tordai János 9 sz. Székelyudvarhely 1892. ms. — Török Elek 4. sz. Udvm. Homoródszentpál 1890. ms. — Török József 3. sz. Csvm. Gyimesbükk 1892. ms. — Tóth Sándor pött. 14. sz. Csvm. Szárhegy 1888 ms. — Tóth József 3. sz. Udvm. Vargyas 1892. ms. — Trucza Károly pött. 4. menetz. Csvm. Ditró 1886. ms. — Tuzson János századkürtös 1. sz. Székelyudvarhely 1892. ms.

Unguran Miklós 3. sz. Csvm. Gyergyótölgyes 1891., meghalt 1914. szept. 19. — Ungurean János 8. sz. Csvm. Gyimesbükk 1880. ms.

Vargyas Ferenc tizedes 9. sz. Csikvm. Gyergyóalfalu 1891. ms. — Vas András 1. sz. Udvm. Oroszhegy 1884. ms. Vaslaban Tódor 16. sz. Csikszentmihály 1892. ms. — Vaszi György 15. sz. Csikpálfalva 1889. ms.

Zsigmond Dénes pött. 10. sz. Csikmadaras 1889. ms. (Folytatjuk.)

János Arnold
1878†1915.

Meghalt a hazáért. Két évig volt Székelyudvarhelyt s mégis kevesen ismerték. A társaságot nem kereste, de akikkel érintkezett: őszinte, nyílt, kedves magatartásáért megszerették.

János Arnold Fogarason 1878. november 28-án született s gimnáziumi tanulmányait is ott végezte, mely után a nagyszebeni hadapródiskolába lépett, ahonnan 1897. aug. 18-án — az akkori elnevezéssel — mint tisztihelyettes a 44. gy. ezredhez nyert beosztást. 1898. nov. 1-én hadnagy, 1903. nov. 1-én főhadnagy és 1912. november 1-én százados lett. Mint hadnagy huzamosabb ideig szolgált Hercegovina Stolac helységében. Főhadnagykorában végezte el a nagyszebeni hadtest tisztiskoláját. Majd Kolozsvárott és Beszterczen teljesített szolgálatot. 1909-ben a 63. gy. ezred 1. zászlóaljával Mostárba helyeztetett. 1912. december 16-án pedig, mint előadó a székelyudvarhelyi hadkiegészítési kerület parancsnokságához nyert kinevezést, ahol később mint parancsnok teljesítette nehéz és felelősségteljes feladatát, s mint ilyen kiválóan szorgalmas, szigorúan igazságos, de

mindig finom, előkelő modoru és izzig-vérig katona volt.

A világháború kitörése óta folyton izgatta a harci vágy; bár minthadkiegészítési parancsnoknak a hadba vonulása nehézségekbe ütközött. De a derék kapitány mindent elkövetett, hogy huzamos időn át Bosznia- és Herzegovinában szerzett tapasztalatait a haza javára értékesíthesse.

Első előterjesztését a hadügyminiszterium nem vette figyelembe. Azonban János kapitány ismételtén kérte az engedélyt, hogy a Szerbia ellen küzdő csapatokhoz vonulhasson és egyúttal megfelelő utódot is hozott javaslatba s így aztán végre a miniszterium másodszori kérését teljesítette.

Boldogan, lelkesedéstől áthatva sietett Székelyudvarhelyről csapatához 1915. január 20-án, mikor Beszterczére utazott és onnan február 26-án a 63. sz. VII. menetzászlóaljával indult a szerbek ellen.

A hitszegő olaszok május 23-án történt hadüzenete az olasz harc-térre hívta, ahol Görztől északra B. falu mellett érte 1915. június 17-én a hősi halál.

Családja nem volt, de két testvére küzd még a harctéren, akik közül egyik orosz fogoly. Nővére, kinél a karácsoni ünnepet töltötte, Gyulafehérvárt van férjénél.

János Arnold százados nemcsak ambiciózus katona volt, hanem a csillagászatot és a természet tudományt is nagyon kedvelte. A térképet pedig kitünően ismerte.

Hősi haláláról a székelyudvarhelyi hadkiegészítési parancsnokság tisztikara és legénysége külön gyászjelentést adott ki.

Példás életét nem feledjük! Emlékét szívünkben őrizzük!

Székely hősök.

Csik-, Háromszék-, Marostorda-, Tordaaranyos- és Udvarhelyvármegyéből származó és a világháboruban megsebesült, meghalt vagy hadifogságba jutott hősöknek a hadügyminiszterium veszteség lajstromai alapján összeállított hiteles kimutatása.

XXIX.

Gazda Dénes pött. 62. gye. 7. sz. Marostvm. Nagyernye 1887. ms. — Gellner István pött. 62. gye. 7. sz. Marostvm. Petele 1888. ms. — Gezsán Mihály 50. gye. 4. zászlóalj Tordaaranyosvm. Mezőkok 1892. ms. — Gráma Simon 62. gye. 11. sz. Mtm. Soropháza 1890. ms.

Gyás József 50. gye. 4. z. Tavm. Berkes 1893. ms.

Hadnagy Albert 62. gye. 4. z. Mtm. Csikfalva 1891. ms. — Majduk Miklós 50. gye. 4. z. Tavm. Alsóvidza 1891. ms. — Harsán László

62. gye. 5. sz. Marostvm. Kásva 1892. ms. — Hideg Gábor 50. gye. 4. z. Tavm. Sütmeg 1893. megs. — Hodrea Vazul 50. gye. 4. z. Tavm. Járaráros 1892. ms. — Hoportean Vazul 50. gye. 4. z. Tavm. Vajdaszeg 1881. ms. — Horváth István 50. gye. 4. z. Tavm. Felsőszentmihályfalva 1886. ms.

Ignéa György 50. gye. 4. z. Tavm. Bisztra 1891. ms. — Iimie János 50. gye. 4. z. Tavm. Székelyhidas 1891. ms.

Jakab Lajos 62. gye. 12. sz. Mtm. Csittszentiván 1892. ms. — Jóság Gergely 62. gye. 13. sz. Mtm. Mezősámsond 1891. ms. — Jurián Mihály 50. gye. 4. z. Tavm. Mezőcsán 1887. ms.

Kaluger Dániel 50. gye. 4. z. Tavm. Mikes 1885 ms. — Kamarásán Gligor 50. gye. 4. z. Tavm. Mezőbő 1890. ms. — Kapás Lajos 62. gye. 7. sz. Mtm. Székelycsaka 1892. ms.

Katona Mihály 82. gye. 4. sz. Udvarhvm. Gagy 1892. ms. — Kilyén József pött. 62. gye. 16. sz. Mtm. Ikland 1883. megs. — Kimpian János 62. gye. 12. sz. Mtm. Lővér 1890. megs. — Kocsán Gábor pött. 62. gye. 7. sz. Mtm. Görgénynádas 1888. ms. ms. — Kocsis Sándor c. őrzető Marosvásárhely 1886. ms.

Kodarcá Miklós tart. 62. gye. 9. sz. Tavm. M.-Velkér 1888. megs. — Kokan Demeter 50. gye. 4. z. Tavm. Alsódetrethem 1890., meghalt 1914. nov. 21. — dec. 16. — Koportyán Tódor pött. 62. gye. 10. sz. Tavm. G.-Keresztur 1886. ms. — Kosztea Tódor 50. gye. 4. z. Tavm. Albák 1887. ms. — Kotta László tart. c. őrzető 62. gye. 5. sz. Mtm. Gr.-Orsova 1885. ms. — Kovács Tamás cimz. tizedes 62. gye. 12. sz. Mtm. Selye 1891. ms. — Kovrig Gábor pött. 62. gye. 13. sz. Mtm. Idecspatak 1887. megs. — Krecsan Vazul tart. 62. gye. 12. sz. Mtm. Alsórépa 1884. ms. — Krisán János 50. gye. 4. z. Tavm. Pusztaszentkirály 1886. ms. — Kriznik János 50. gye. 4. z. Tavm. Berkes 1887. ms. Kulda János 50. gye. 4. z. Tavm. Kisfenes 1893. ms. — Kuserzan Dániel 50. gy. 4. z. Tavm. Mezőörke 1893. ms.

Lándori Lőrinc őrzető 50. gye. 5. z. Tavm. Csiger 1889. megs. — Lupuj Mihály 50. gye. 4. z. Tavm. Toroczko 1887. ms.

Major János 50. gye. 4. z. Tavm. Aranyospolyán 1892. ms. — Makarie János 50. gye. 4. z. Tavm. Aranyoslonka 1891. ms. — Mark Tamás 50. gye. 4. z. Tavm. Bányahavas 1884. ms. — Márkus Tódor 62. gye. 7. sz. Mtm. Görgényóakna 1888. ms. — Malaj Miklós 50. gye. 4. z. Tavm. Felsőpodsága 1889. megs. — Matej Péter 50. gye. 4. z. Tavm. Aranyosfő 1888. ms. — Maxim Lázár 50. gye. 4. z. Tavm. Aranyospolyán 1886. ms. — Mészáros István őrzető, c. tizedes 62. gye. 9. sz. Mtm. Mezőpagocsa 1891. megs.

Mircsa Eliseus 50. gye. 4. z. Tavm. Aranyospolyán 1893. megs. — Mokán György 50. gye. 4. z. Tavm. Aranyosfő 1891. ms. — Moldován Miklós 50. gye. 4. z. Tavm. Nyagra

1888. megs. — Moldován Péter 62. gye. 13. sz. Mtm. Gödmesterháza 1892. ms. — Moldován Simon 62. gye. 9. sz. Tavm. Mezőméhes 1891. ms. — Molnár Ferenc pött. 62. gye. 9. sz. Mtm. Körtvélyfája 1887. ms. Muresan János tisztiszolga 62. gye. 7. sz. Mtm. Déda 1891. ms.

Nagy Albert tisztiszolga 62. gye. 9. sz. Mtm. Göcs 1891. ms. — Nagy Sándor 62. gye. 14. sz. Udvarhvm. Oroszhogy 1890. megs. — Nechita Ilarius 50. gye. 4. z. Tavm. F.-Keterd 1885, meghalt 1914. nov. 21. — dec. 16. — Negrea György 50. gye. 4. z. Tavm. Aranyosfő 1889. ms. — Netotea János 50. gye. 4. z. Tavm. Alsóvidra 1893. ms. — Netotea János 50. gye. 4. z. Tavm. Alsóvidra 1888. ms.

Nyiri Ábel 62. gye. utászcsapat Matvm. Demeterfalva 1890. ms. — Nyitrai Sándor őrzető 50. gye. 4. z. Tavm. Aranyosegerbegy 1890. ms. (Folytatjuk.)

Utóhangok

a II. hadikölcsön jegyzésekről.

Az alábbi — eddig térszűke miatt késett — sorok közlésére a „Székelyország”-ot felkérték:

Ma már véglegesen megállapítható minden aláírási helynél a jegyzések pontos és végleges összege. A „Tordátfalvi hitelszövetkezet,” mint az Orsz. Közp. Hitelszövetkezet tagja — szintén fogadott el hadikölcsön jegyzéseket. Természetesen, mint vidéken mindenütt, hiába vártuk volna, hogy a lapokban és plakátokon való felhívásra induljon meg a földmives gazda s adja felesleges pénzét hadikölcsönbe. Ez csak a hivatalos felhívásra meg nem történik. — De megtörtént és pedig szép eredménnyel — a falusi papok lelkes buzdítása, fáradságot nem ismerő agitálása és a falusi közönséget felvilágosító magyarázata folytán.

A „Tordátfalvi hitelszövetkezetnél” is ennek folytán a környékbeli falvak földmives gazdái 31 650 korona II. hadikölcsönt jegyeztek.

Fennemlített hitelszövetkezet igazgatósága hazafias kötelességének tartja nyilvánosságra hozni azon községek és lelkészek nevét, a kiknek együttes közreműködésével több, mint 31 ezer korona gyűlt egybe arra a magasztos célra, mely édes hazánk fennmaradását van hivatva biztosítani.

De más okunk is van e sorok megírására. A levegőben ellenőrizhetetlen gyanúsító hangok szállingóznak, melyek szerint az ügy érdekében agitáló papjaink megkapták fáradságuk jutalmát, vagyis szöszereint: „nem ingyen buzdították a közönséget hadikölcsön jegyzésére”. Igazgatóságunknak nem áll módjában ezeknek a híreknek forrását kikutatni, nincs is szándékában, csupán kötelességének tartja kijelenteni, hogy alább megnevezett lelkész urak semminemű díjazást, jutalékot, vagy

bármilyen című ellenszolgáltatást nem kaptak hazafias munkájukért; de igenis megkapták lelkiismeretük megnyugtató érzését, a mely érzés okvetlenül, hiányzik azoknak lelkéből akik ilyen kicsinyes fogásokkal akarják a nép hangulatát megzavarni.

Az ilyen gyanúsítók szégyeljük magukat.

A 31,650 korona hadikölcsön ezekből a községekből gyűlt össze: Benczéd, Csehétfalva, Énlaka, Kobátfalva, Tordátfalva és Székelyszentmihály. (Firtosmartonosból 3 és Tarcsafalváról 1 jegyzés történt, de nem a nép közül). A siker érdekében fáradoztak: *Deák Miklós* székelyszentmihályi, *Kökössy Mihály* tordátfalvi, *Elkánt Andor* csehétfalvi és *Pap Zsigmond* énlakai unitárius lelkészek, — *Ossváth Áron* kobátfalvi jegyző is közreműködött — a kik összejárva a fent említett községeket, a népet felvilágosították s elérték Udvarhelyvármegye legszegényebb, három termékellen esztendőit átélő s most inséges gabonával élő lakosai között azt az eredményt, mely — a körülményeket figyelembe véve — szebb, mint némelyek milliós jegyzése...

A fentiek elmondásával tartozunk a nemes ügy érdekében buzgólkodó és nem buzgólkodó lelkész és jegyző uraknak.

Tordátfalva, 1915. július hó 8. án.

A Tordátfalvi hitelszövetkezet nevében:

Boros Mihály, Véghe József,
h. elnök. pénztáros.

A székely-ló a világháboruban.

Irta: lengyelfalvi Bárány Orbán Ottó.

II.

Ismétlem, hogy a székely-ló tenyésztése országos érdek. Aki a haza javát igazán a szívében viseli, annak a székely-ló fajfőntartásáról meg kellene gondoskodnia nem szabad.

Hogyan nő fel a székely-ló? Szópos-csikó korában nyáron az anyjával a havasi erdős, hegyes, zordon éghajlatu legelőkön él. A hegyi legelők gyengébb fűmeivel táplálkozik. A zord időjárás minden viszonyosságait átszenvedi. Télen pedig nyílt, fedetlen aklokban egész nap a szabad ég alatt fogyasztja el silány takarmányát. Csak éjjelre terelik be fedett pajtákba (istálló).

A hegyes-völgyes legelőkön való nyári szabad járás, az aklokban töltött téli szabad mozgás, a székely-ló izmait megedzi, acélossá teszi s így erős lábai a hegymászást könnyen kibírják, a téli hideget meg sem érzi. A silányabb fűvek és gyenge, abrak nélkül való takarmányozást megszokja, mivel így nő fel. Ha pedig még abrakot is kaphat, hihetetlen szívós kitarással megold bármily nehéz feladatot. A székely-

ló, ha jól gondozzák, lehetetlenséget nem ismer. Ezt most a világháboruban fényesen beigazolta.

Sajnos, hogy ez az edzett, minden időviszonyossággal és lehetetlen körülményekkel dacolni bíró székely-ló, — kipusztulóban van s ha az illetékes körök gyorsan a cselekvés tereére nem lépnek és a végső pillanatban a mentési munkát elhanyagolják, elmulasztják, mint az utolsó bölényt, majd a kitűnő székely-lovat is a muzeumban szemléltetik az utódok. E megbecsülhetetlen jó tulajdonságokat magába foglaló állatfajt, örökre elveszti a székelység és egyúttal természetesen az ország is, amelynek most oly megbecsülhetetlen szolgálatokat tett a világháboruban...

A székelyek ősidőktől fogva, a különleges székely-ló tenyésztését úgy folytatták, hogy az anyakancákat közös ménescsordákba járaták a közös, erdős legelőkön. Fedezettükre a legjobb minőségű székely-ló fajokból nevelt szabad méneket használták. A kézből való fedeztetést a székely lótarló gazda nem ismerte. Az egyes, külön ménesekkel bíró ló-tulajdonosok, szintén szabad méneket alkalmaztak és így a székely-ló a szabad közös legelőkön, a szabad ménekekkel együtt tenyésztett minden fajhibától mentesen.

Miután mi, székelyek a szabad székely bércek és havasok lakói vagyunk s még a vasut is alaposan elkerüli határainkat, kényszerűségből is erős munkára alkalmazzuk. A havasok termékeit, faanyagát lovainkkal szállítjuk. A magasabb fekvésű területen élő havasi lakók pedig lóháton közlekednek az alantabb fekvő vidékekkel, az élelmi szereket is lóháton szállítják s ezért válik be másháson oly kitűnően a székely-ló, mivel arra szintén be van gyakorolva.

Mig a székely lótenyésztését korlátlanul, szabadon üzhette, felesleges állományából tekintélyes jövedelmi forrása volt. Azonban apránként az adott viszonyokhoz mért és évszázadokon keresztül alkalmazott kereseteitől elesett s így kénytelen-kelletlen a kivándorlásra fanyalodott, míg aztán az utóbbi időszakban a kivándorlás szinte természetévé vált.

Ugy járt, mint a rablás ellen egy ideig körömszakadtáig védekező méhek. Mihelyt a rablók tulsúlyba kerültek, velük együtt ő is segített a Székelyföld helyzetét súlyosítani, testvéreinek megélhetését, fajfőntartását megnehezíteni — a tenéztelen vereség által...

(Folytatjuk.)

Nyomdásztanulónak egy jóra való, szorgalmas fiút felvesz **Betegh Pál** könyvnyomtató-intézetbe Székelyudvarhelyt. Reál- vagy polgári iskolai két osztályt, avagy al gimnáziumot végzetek előnyben részesülnek.

HIREK.

— **Kitüntetett 82-ösök.** Ő cs. és kir. Apostoli Felsége Rieder Ödön tart. hadnagyot a hadiékítményes III. oszt. katonai érdemkeresztrel tüntette ki. Az I. oszt. vitézségi érmet nyerték: S ühlmüller Antal hadnagy, Borbáth Sámuel, Csont Sándor, Gulovszky Thaddäus tart. hadapródok, Kis Károly tart. törzssörmester, Szikszay Elemér egyévi önkéntes orvosnöv. örmester, Imecs Ignác, Márton József, Tatár András, Timár István szakaszv. c. örmesterek, Antal József, Deák Lajos, Feiner Izidor, Gedő Dénes, Görbe János, Karácson György, Major Lázár, Márton Ferenc, Noda János, Vitos Gergely, Vizi Ferenc szakaszvezetők, Márton Áron II. oszt. fegyvermester, Antal György, Balázs Sándor, Csont Mihály, Izsi István, Kolumbán Gábor tizedesek, Gál György tart. tizedes, Bálint Béla, Jakab Dániel, Major Áron, Nagy József örmesterek, Baska Pál, Blenesz Sándor, Csiki Lajos, Goina György, Ilyés Sándor, Karácson György, Miklós János, Pálfi Mózes, Péter Bálint, Sándor János, Zárug Márton gyalogosok. A II. oszt. ezüst vitézségi érmet kapták: Szabó Kálmán hadnagy, Bokor Ferenc tart. zászlós (elesett), Groissl Sándor tart. hadapród, Sienel Károly I. oszt. számvevőaltiszti, Balázs Lajos, Hoffman Richárd örmesterek, Berszán Ágoston, Farkas Gergely, Jánosi József, Kedves Tamás, Márton Lajos, Mihály Lajos, Miklós András, Nagy István szakaszvezetők, Varró Mózes tart. szakaszvezető, Gál Sándor, Kovács Dezső egyévi önk. tizedes, c. szakaszvezetők, Csomor István tizedes, c. szakaszvezető, Szabó Dénes tart. tizedes, c. szakaszvezető, Stemmer Frigyes egyévi önk., orvosnöv. címz. szakaszvezető, Ambrus Lajos, Balog Antal, Horváth János, Kiss György, Kolbert Sándor, Kovács József, Olteán Gergely, Szöcs Tamás tizedesek, Kiss Sándor tart. örmester, c. tizedes, Botár Árpád, Lengyel György egyévi önkéntes, c. tizedesek, László Ferenc egyévi önk., címz. örmester, András Lajos, Angi János, Balázs Antal, Ferencz Sándor, Gagy Ferenc, Gligor Vaszi, Mezei Tamás, Vitécs Dénes örmesterek, Akáczy Béni, Anda József, Barabás Ferenc, Baróti József, Bartalis Ferenc, Csiki János, Csorján József, Csungár Jakab, Fabián Zsigmond, Fehér Imre, Ferencz József, Fülöp József, Fulya Vazul, Gál Emil, Hegedüs Márton, Hegyi Márton, Káló Mózes, Koszti János, Kristály József, Laczkó János, Madarász Ferenc, Mester Dénes, Miklós Dénes, Mucsenik János, Pálfi Mózes, Román József, Sándor Dénes, Szász Antal, Székely Gyula, Sente András, Tamási András, Turzai Lőrincz, Vári Gergely, Zakariás István gyalogosok, Todor János, szadkürtös. Bronz érdemkeresztet kaptak: Blum Róbert egyévi önkéntes tizedes, Rad Géza, Kis Dániel tizedesek, Hanzl Dániel, Pongrácz Lajos örmesterek, Antal Imre, Antona

Pál, Biris Gábor, Boros Áron, Csepes Ábrahám, Csiszér Bálint, Ekkes János, Eröss Albert, Forika Sándor, I. Forika Sándor II., Gál Lajos, György József, György Tamás, Jakab József, Jánosi Márton, Jeger Mózes, Kovács Lajos, Kelemen Dénes, Kerekes Antal, Kiss Dénes, Mándoki István, Mihály György, Mihály Ignác, Nagy Pál, Pap János, Smika János, Szöcs Péter, Tamás Dénes, Tankó András, Timár Imre, Varró Mózes, Wagner János gyalogosok.

— **Katonai kinevezés.** Ő Felsége *Fröhlich* Péter örmester, székelyudvarhelyi posta- és távirádasegédtsziet — tart. számvevőhadnagynak nevezte ki.

— **Kitüntetett törzsorvos.** A király Dr *Urbányi* István cs. és kir. törzsorvosnak egy háborus járvány leküzdésénél történt kitűnő működésének elismeréséül, a katonai érdemkereszt szalagján a Ferenc József rend lovagkeresztjét adományozta. Dr Urbányi a háboru kitörése óta Kassán teljesít szolgálatot s bizny a helye érezhető üresen maradt Székelyudvarhelyt, hol távozása óta fogorvos nincs. A rokonszenves, közszeretetlen álló törzsorvos jól megérdemelt kitüntetéséhez gratulálunk!

— **Hős katonák.** Köllő Tamás és Betze Lajos, a 82-ik gyalogezred közlegényei, amikor a Falkowtól délre fekvő hadállásokban figyelő-örökként állottak a drótakadály mellett, ellenséges osztag gyülekezését jelentették, amely a sötétség oltalma alatt egy átláthatatlan mélyedésben tartott a mieink felé. Bátran maradtak őrhelyükön még akkor is, amikor az ellenség drótsövényeinkhez oly közel ért, hogy feljűk kézigrántásokat dobott. Az é révükön értesült századunk, lövésre készen várta az ellenséget s ezt meglepő tüzelésével nagy veszteségekkel járó visszavonulásra kényszerítette. Mindketten 2. oszt. ezüst vitézségi érmet kaptak.

— **Egy ügyész és öt elnök.** *Benedek* Mózes, ki Gyepes községben 1851. január 25-én született s atyja *Benedek* Ferenc és édes anyja *Démém* Kriska szabad székelyek voltak, már 64-ik éves. Tizenegy éves korában árván maradt s az akkori mesterektől nyerte falusi iskoláztatását. 1871-ben sorozták be katonának és 1874. októberéig ette a „császár kenyerét”. 1885-ig aztán Gyepesen gazdálkodott, amely idő alatt szülőfalujának kisbírója, három év múlva adószedője és birtokossági pénztárnok volt. 1885. szeptember 3-án állami szolgálatba lépett és a székelyudvarhelyi kir. törvényszéki fogháznál *Diemár* Károly ügyész kezeibe tette le a hivatalos esküt s 8 évet és 9 hónapot töltött ott, ahonnan ugyancsak a törvényszékhez *Florián* János elnök mellé neveztetett ki hivatalosolgának. Az elnök rövidesen meghalt és helyébe *Mentovich* Gyula, majd Dr *Bodolla* Gábor és *Bayler* Kálmán jött az el-

Vezérszerepet töltenek be a világhírű TURUL-CZIPŐK

“TURUL”
CZIPŐGYÁR RÉSZVÉNY-
TÁRSASÁG ♦ TEMESVÁR.

**A monarchia legna-
gyobb cipőgyára.**

**130 saját fióktelep.
900.000 pár évi gyártás.
1200 munkás és alkalmazott.**

Fiókraktár:

**Székelyudvarhely,
Kossuth-utca 9.**

női székbe, akik mind hosszabb rövidebb idő múlva elhaltak. Jelenleg Dr. Haán Béla kir. törvényszéki elnök az ötödik elnök, akinek vezetése alatt szolgálja a 30-ik évet az igazságügynél e derék székely. Összesen tehát 1 ügyészt és öt elnököt szolgált 30 év alatt s ma is a legmegbízhatóbb és legderékebb hivatalszolgák egyike. Ime egy egyszerű székely élet-története dióhéjban, a maga becsületességében — az élet hárterén...

— **Rezet — Vasért!** Dr. Majtényi Miklós Székelyudvarhely város polgármestere útján vettük az „Uránia” Orsz. Növédő Egyesület (Budapest, IV. Szervita-tér 5. sz.) felhívását, melyet Gróf Andrássy Gyuláné kormányzóelnök intéz a magyar társadalomhoz, különösen a háziasszonyok, egyházak gondnoksága, jegyzői kar, lelkészek, tanári tanítói kar, kereskedők és iparosok jó szívéhez, akiktől áldozatot kér a haza oltárára. Rézmoszarakat, rézgyertyatartókat, rézmérlegsúlyokat vagy egyéb réztárgyakat elfogad Székelyudvarhely város Tanácsa, mint Iparhatóság megfelelő nikkelezett emléktárgyak ellenében. A hazafias nagy cél érdekében, kérjük a közönség minél melegebb támogatását.

— **Dr. Ugron Gábor** nyug. főispánt Marosvásárhely II. kerületében Déry Zoltán örökébe, orsz. képviselőnek jelölték alkotmányparti programmal. A választás e hó 31-én lesz. Ellenjelöltet nem állítanak.

— **Tábori lap.** Egyik zászlós írja e sorokat: Magas hegyen, kicsiny barlangomba gyertyaláng mellett, gondolataim szabadon eresztve üldögélek elmélázva, szótalanul. Ébren vagyok és mégis úgy érzem, hogy álmodom régi szép világról, édes boldogságról, csöndes kis lakomról. Kint süvölt a szél kegyetlenül, ágyu bömböl mindenfelől, fegyver kattog, bomba röpökd; s én álmaimba megzavarva, fásultan és kábultan nézek magam elé s gondolkozok az emberek kétfelkűségén!

Egyik remél, eped, vágyakozik, álmokat és terveket sző. A másik ugyanakkor boszut lihegve ágyut, fegyvert kovácsol, hogy kéjes érzettel vérpataokban fűszthesse lelkét csak azért, hogy álmait, vágyait elérhesse! Így fér meg két lélek egy testben! Két indulat egy szívben!... S. L.

— **Az erdélyi honvédhadosztály dicsősége.** A 38-as honvédhadosztály, melynek keretébe a 21., 22., 23. és 24. honvédezred, továbbá az 5. honvéd ágyuzered tartozik, Linsingen hadseregében hatalmas részt vett ki a legutóbbi diadalmos előretörések dicsőségéből. Ez a hadosztály foglalta el rohammal a Stryk körüli magaslatokat, aztán elképzelhetetlenül gyors előnyomulással elsőnek ért oda a Dnyeszterhez és első volt, a mely a hadi hidon átkelve, a Dnyeszter tulsó partján a magaslatokat megrohmozta. Hire, dicsősége a németek között is legendás lett. A németek például a 75-ik dandárt „Brigade Előre”-nek hívják, a 22-ik honvédezredet pedig általában „Sturm Regiment”-nek. A hadosztály az elismerést most Linsingen tábornoktól is megkapta, a mennyiben a tábornok a 38-as hadosztályt legfelső kitüntetésre terjesztette föl.

— **A biztosítási ügynökök** az eddigi birói gyakorlat szerint — a társaságok részére beszédet és saját céljaikra fordított díjakért — büntetőjogilag felelősek nem voltak. Egyszerűen polgári uton kereshette a társaság. Most egyik törvényszéki sikkasztás büntetést állapította meg egy adott esetben, mert a vádlott ügynök nem tekinthető fix alkalmazottnak s így az általa elkövetett sikkasztás — hivatalból üldözendő.

— **Sofför-képzés.** A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara útján közli az állami sofförképző iskola az érdekeltekkel, hogy aug. 2—28-ig terjedő időben tartandó rendes tanfolyamra nagyobb számban felvesz rendkívüli hallgatókat is,

akik ha csupán a vezetői igazolvány elnyerését óhajtják, még rövidebb idő alatt is végezhetnek, s a gépjárművezetői vizsgát az iskola járművein tehetik le, azonban a tanfolyamról vizsgát nem tehetnek, csak látogatási bizonyítványt kapnak. A rendkívüli hallgatónak erkölcsileg kifogástalannak, magyarul írni-olvasni tudónak és ép, egészségesnek kell lennie. A kérvény épen ugy szerelendő fel, mint a rendes hallgatóké. Beiratási díj 20 korona, tandíj 200 korona. Felmentés ez alól nincs.

— **Az állami ménék** osztályozása és eladása Désen aug. 3-án, Homoródon 5-én és Sepsiszentgyörgyön 6-án történik. A tenyésztésre még használható méneket a helyszínén a tenyésztőknek azonnal el fogják adni.

— **Citera.** 2 db tollverős citera szabad kézből, olcsón eladó. Cim: Horváth fogházor Székelyudvarhelyt Szentimre utca 22/b.

— **Egy darabka székely vasut** — a máv. Apácza állomásától Nagyajta és Középpajta községek érintésével Szarazajta határának alkalmas pontjáig vezetendő szabványos nyomtávu bányavasut — vonalra további egyévre előmunkálati engedélyt kapott Dr. Ferenczy Géza ügyvéd, nagyajtai lakos a kereskedelemügyi minisztertől. Bár csak lenne valaki, aki a hazánkban rendelkezésre álló hadifogoly olcsó munkacsoportot az égetően szükséges apácza-marosvásárhely-székelyudvarhely-sepsiszentgyörgy-konstancai székely vasut kiépítésére felhasználná! Ez lenne az igazi világháborús emlék a Székelyföldnek azért a temetelen vér- és anyagi áldozatokért, melyeket példátlan hazafiassággal rakott a nemzet oltárára! Ehhez pedig más nem is kellene, mint egy kevés Baross Gábor féle vasakat!...

Ismerősei, jóbarátai körében mindenki ajánlja a „Székelyország”-ot

— **Huszárok, le a csá-
kóval!** A kitünően szerkesztett „Magyarország” napilap írja az alábbi meghatározó sorokat:

— **A hős 82-ösök.** Már eddig is sokat írtak a székely nyolcvankettős gyalogezred vitézségéről. Most a legutóbbi harcokból is kivették a részüket, különösen a Dnyeszternél, ahol éjszakai támadás során tüntették ki magukat. Itt nemcsak, hogy az átkelésnél az első voltak, de rögtön támadásba mentek át, a mely reggelig tartó ütközetté fejlődött ki. Egyik részük míg a csatározás tartott, fedezéket készített s nappalra ide vonultak a támadók. Ekkor az oroszok néhány ágyúval tüzelni kezdetek az előretolt állásokba, de szerencsére alig okoztak jelentékeny kárt. Másnapra minden bizonynyal jól belőtték volna az ágyúikat. Azonban alig, hogy szürkülni kezdett, már rohamra készülődtek a nyolcvankettősök. *Az ágyúk ellen!* És estére már meg is közelítették a tüzérséget. Olyan meglepetéssel csinálták ezt, hogy csupán három lövést adtak le az orosz tüzérek. Többet nem tudhattak. Tíz órakor visszhangzott a tájék. Rettenetes kizútsa folyt. Tizenegy órára minden csendes volt, akárcsak a temetőben. Ekkor éjjel állásaiból visszavonult az orosz s reggel huszárcsapatok mentek előre, hogy háttvédeküket nyugtalanítsák és hogy kikémleljék a terepet. Mikor egy nyolcvankettős zászlóalj előtt elhaladtak, a vezető tiszt megkérdezte az egyik altisztet, hogy melyik ezredből valók? Mikor megtudta, harsány hangon így kiáltott hátra:

— **Huszárok, a nyolcvankettősök előtt le a csá-
kóval!**

És a huszárcsapat levett csá-
kóval vonult el a székely vitézek előtt, akik a huszárokat viszont megélték.

**Nyomtatta és kiadja BETEGH PAL
könyvnyomtató int. Székelyudvarhely.**